Juni 2021
V.U. Jean-Pierre Roobrouck
Adres Afzender:
Ter Beke 2 - 8570 Vichte
Tel. : 056 89 43 23
GSM: 0473 220 950

www.umubano.be

VLAAMS-RWANDESE VERENIGING vzw

U M U B A N O

NIEUWSBRIEF

Onze partner Nufashwa Yafasha Organization (NYO) heeft een kleuterschool gebouwd in Ngarama, District Gatsibo, met de steun van de Provincie West-Vlaanderen. Lees meer op pagina 7 tot en met 9.

Inhoud — Sommaire — zie pagina 19 — voir page 19

Woord vooraf

Het nieuws over Rwanda was de laatste tijd gedomineerd door het bezoek van de Franse President Emmanuel Macron aan zijn ambtgenoot Paul Kagame. De Franse president heeft duidelijk de bedoeling de bekoelde relaties tussen zijn land en Rwanda te ontdooien en blijkbaar is hij daarin geslaagd. Het respect waarmee beide protagonisten elkaar hebben aangesproken, blijkt daar een illustratie van.

Macron heeft in Rwanda een gevoelige snaar geraakt door te erkennen dat Frankrijk in hoge mate verantwoordelijk is voor de genocide in het land zonder daarom medeplichtig te zijn. Hij deed deze verklaring op basis van de conclusie van een verslag van een commissie van historici die toegang kreeg niet alleen tot de presidentiële, diplomatieke en militaire archieven, maar ook die van de inlichtingendiensten.

Bovendien heeft Emmanuel Macron een nieuw Franstalig cultureel centrum officieel geopend in Kigali als een symbool van de nieuwe relatie tussen Rwanda en Frankrijk. Zeven jaar na de sluiting van het voormalige Centre Culturel Français lijkt de jarenlange spanning omtrent de genocide hiermee weggeëbd. De verwachtingen van Macron met betrekking tot de francofonie zijn des te hoger door zijn steun aan voormalig minister van Buitenlandse Zaken, Louise Mushikiwabo bij haar aanstelling aan het hoofd van de Internationale organisatie voor Francofonie (OIF).

Ook Charles Michel, huidig voorzitter van de Europese Raad, bezocht in maart 2021 de Rwandese president om afspraken te maken over de verdeling van de coronavaccins in het kader van het Covax-programma. Rwanda is vroegtijdig gestart met de vaccinatiecampagne en wil de burgers massaal vaccineren.

Andere nieuwsberichten kwamen uit het buurland Congo waar de eruptie van de vulkaan Nyiragongo een dertigtal slachtoffers maakte en een grote vluchtelingenstroom op gang bracht, onder meer in de richting van Rwanda. De aardschokken als gevolg van de uitbarsting waren tot in Kigali voelbaar en sommige gebouwen aan Rwandese kant, in Gisenyi, zijn erdoor beschadigd. Een van onze partners zorgde voor de opvang van vrienden uit de grensstreek die vreesden voor hun leven.

In deze nieuwsbrief brengen wij u verslag uit over de projecten van onze partners in Rwanda. Verder geven we u ook informatie over een aantal publicaties met betrekking tot het land en over de recente ontwikkeling van de film in Rwanda. We eindigen met een overlijdensbericht van onze vroegere collega en vriend Daniël De Vleeschouwer die jarenlang de penningmeester van onze vereniging was. Wij bewaren een dankbare herinnering aan zijn inzet voor Rwanda en aan zijn beminnelijke persoonlijkheid.

Éditorial

L'actualité récente du Rwanda a été dominée par la visite du président français Emmanuel Macron à son homologue Paul Kagame. Le président français a clairement l'intention de dégeler les relations tendues entre l'hexagone et le Rwanda, et y est visiblement parvenu. Le respect avec lequel les deux protagonistes se sont adressé la parole en est une illustration.

Macron a touché une corde sensible au Rwanda en reconnaissant que la France est en grande partie responsable du génocide qui a eu lieu dans le pays, sans toutefois en avoir été le complice. Sa déclaration s'appuie sur les conclusions du rapport d'une commission d'historiens ayant eu accès non seulement aux archives présidentielles, diplomatiques et militaires, mais aussi aux documents des services des renseignements.

En outre, Emmanuel Macron a officiellement inauguré un nouveau centre culturel francophone à Kigali, symbole d'une nouvelle relation entre le Rwanda et la France. Sept ans après la fermeture de l'ancien Centre culturel français, cet événement semble avoir balayé la tension qui régnait depuis de nombreuses années autour du génocide. Les attentes de Macron en matière de francophonie sont d'autant plus élevées qu'il a soutenu l'ex-ministre des Affaires étrangères, Louise Mushikiwabo, dans sa nomination à la tête de l'Organisation internationale de la francophonie (OIF).

Charles Michel, actuel président du Conseil européen, a lui aussi rendu visite au président rwandais en mars 2021 pour conclure des accords relatifs à la distribution des vaccins anti-corona dans le cadre du programme Covax. Le Rwanda a démarré très tôt sa campagne de vaccination et veut vacciner massivement sa population.

D'autres nouvelles sont venues du Congo voisin, où l'éruption du volcan Nyiragongo a fait une trentaine de victimes et déclenché un grand flux de réfugiés, notamment en direction du Rwanda. Les secousses sismiques accompagnant l'éruption volcanique, qui ont été ressenties jusqu'à Kigali, ont endommagé quelques bâtiments du côté rwandais, à Gisenyi. Un de nos partenaires a accueilli des amis venus de la zone frontalière qui craignaient pour leur vie.

Dans ce numéro, nous vous proposons de découvrir l'état d'avancement des projets de nos partenaires au Rwanda. Nous vous communiquons également des informations sur une série de publications relatives au pays et au développement récent du cinéma au Rwanda. Nous terminons avec le faire-part de décès de notre ancien collègue et ami Daniël De Vleeschouwer, qui fut pendant de nombreuses années le trésorier de notre association. Son engagement envers le Rwanda et son infinie amabilité nous laisseront de lui un souvenir plein de gratitude.

DE ORGANISATIE PANDAMU EN DE BEVORDERING VAN DE TUINBOUW

Door : TELIMBERE Innocent,
Coördinator van PANDAMU

PANDAMU is een niet-gouvernementele organisatie werkzaam in de voeding en de landbouwontwikkeling in de zuidprovincie van Rwanda, in het bijzonder in het district Muhanga. Deze partner wordt financieel gesteund door de Provincie Oost-Vlaanderen en de opvolging ervan is in handen van de Vlaams-Rwandese Vereniging Umubano vzw.

Sinds haar oprichting in 2002, streeft de organisatie PANDAMU haar visie van 'voedselsoevereiniteit voor allen' na. Deze visie verplicht de vereniging veel aandacht te schenken aan de landbouwvulgarisatie bij haar doelgroep. Daarom heeft PANDAMU waardeketens gekozen die zij prioritair acht en waarvoor zij zich heeft verbonden gedurende zes jaar te investeren, van 2020 tot 2025. Deze waardeketens zijn: maïs, soja, maniok, bananenbomen, vruchten en groenten.

Hierna volgt de bespreking van enkele realisaties van PANDAMU met betrekking tot de tuinbouw.

Wij weten dat fruit en groenten een voorname plaats innemen in de menselijke voeding door hun vitaminen, minerale zouten en vezels.

Sinds 2020 heeft PANDAMU er zich toe verbonden haar inspanningen te verdubbelen in het domein van de tuinbouw. Zij draagt bij tot de promotie van deze landbouwtak door de aankoop en de verdeling van groentezaden, de sensibilisering bij de zwangere of zogende moeders omtrent de heilzame gevolgen van groenten en fruit voor hun gezondheid en die van hun kinderen.

De organisatie PANDAMU ondersteunt ook haar doelgroep in de voorbereiding van de boomkwekerijen van fruitbomen en brengt de boomkwekers in contact met hun klanten. Bovendien koopt ze een deel van de jonge fruitbomen aan om ze te verdelen onder haar begunstigden. PANDAMU moedigt de jongeren en de vrouwen aan om actief op te treden in dit domein dat de voeding in de gezinnen verbetert en voor een inkomen zorgt.

Wat de groenten betreft, heeft PANDAMU gekozen voor wortels, kolen, spinazie, amarant, uien, paprika en aubergines. Zaden van deze groenten worden ter beschikking gesteld van de moeders en van de ongehuwde moeders nadat ze in bijeenkomsten worden ingelicht over hun rechten en over die van hun kinderen. Ook de teelt van eetbare paddenstoelen wordt aangemoedigd door de verdeling van buisvormige schimmeldraden van mycelium.

De heer KARAHAMUHETO Célestin leert aan de inwoners van het dorp Gakoma, cel Nsanga van de sector Rugendabari, de teelt van de eetbare paddenstoelen

Wat het fruit betreft, concentreert PANDAMU zich op de teelt van avocadobomen, tamarillo's (boomtomaten), passievrucht, papajabomen en ananas.

Tijdens de maanden februari tot april heeft PANDAMU gezorgd voor de volgende verdeling: 8.248 jonge plant-

jes van avocadobomen, 30.248 plantjes van tamarillo's, 22.000 jonge plantjes papajabomen, 5.000 jonge plantjes van passievrucht en 30.000 ananasplanten.

Niettegenstaande het vrij grote aantal plantjes dat aan de begunstigden van PANDAMU werd uitgedeeld, blijft de marktvraag naar jonge planten van geënte avocadobomen, sinaasappelbomen en mangobomen zeer groot. Vooral avocado's worden veel gegeten in gezinnen, restaurants en hotels, en ze worden ook gezocht voor de uitvoer.

Aangezien PANDAMU deze vraag naar avocado's als een opportuniteit beschouwt voor haar doelgroep, is ze van plan het aantal plantjes daarvan te verhogen om ze elk jaar onder haar begunstigden te verdelen. Ook mangobomen en sinaasappelbomen zullen op de lijst van de te verdelen fruitbomen worden geplaatst.

Tijdens een onderhoud met de heer BENIMANA Emmanuel en zijn vrouw verklaren zij dat het fruit een dubbel voordeel heeft door het feit dat een deel van de consumptie in het gezin wordt verbruikt en dat wat overblijft kan worden verkocht zodat er geld in het laadje komt dat voor andere doeleinden kan worden gebruikt.

MUKAGASANA Jeanne d'Arc, een moedertje van 64 jaar, zegt dat zij goed het belang van fruit en groenten kent voor het menselijk organisme. Daarom plant ze elk jaar avocadobomen, plantjes van passievrucht en verschillende soorten groenten die zij van PANDAMU ontvangt. Daar ze dichtbij de weg woont, worden haar vruchten dikwijls van de bomen gehaald en om dit verlies te compenseren plant Jeanne d'Arc nog meer bomen langs de weg zodat er nog voldoende vruchten overblijven nadat de veldstropers zijn langs geweest.

Verdeling van plantjes van avocadobomen in de sector Rugendabari

De heer GASILIBANYI Gratien vertelt dat hij koos voor de aanplanting van meer dan honderd avocadobomen, wat hij geleidelijk aan doet met het doel de opbrengst te delen met de buren. Hij rekent erop altijd plukrijpe avocado's te hebben.

Jeanne d'Arc in haar veld plantjes voor passievrucht (maracuja's)

Célestin Karamuheto toont zijn goed groeiende tamarilloplant

PROJECT OPLEIDING JONGEREN EN VOLWASSENEN IN AGRO-ECOLOGIE - OOSTPROVINCIE RWANDA

ALBERT NKUNDA, PROJECTVERANTWOORDELIJKE

In ons nummer van december 2020 hadden we het over de inrichting van een automatisch irrigatiesysteem voor de agro-ecologische boerderij van Gisaya met de steun van de Provincie West-Vlaanderen. Hieronder geeft de projectverantwoordelijke een overzicht van de ontwikkeling van het project.

In 2014 startte de organisatie HUMURA dit opleidingsproject voor jongeren en volwassenen inzake ecologische landbouw (agro-ecologie) in partnerschap met de Vlaams-Rwandese Vereniging UMUBANO, dankzij de financiering van de Provincie West-Vlaanderen.

Het project bestaat uit de inrichting van een opleidingsboerderij in Gisaya, gelegen in de Oostprovincie van Rwanda. Het centrum wil als model fungeren en werken volgens de principes van een geïntegreerd systeem (combinatie van verschillende productieafdelingen : dierlijke en plantaardige productie, visteelt), een goed beheer en een maximalisatie van de beschikbare middelen in de boerderij. Op die wijze kunnen de afvalstoffen, ook secundaire grondstoffen genaamd, dienen voor de bevoorrading van een andere afdeling. Het doel is een gesloten keten te maken met nul afval.

De boerderij beoogt de biodiversiteit in haar geheel: de dierlijke productie (koeien, varkens, geiten, konijnen, kippen) geeft mest en compost waarmee we de grond kunnen regenereren. De goed onderhouden grond (goed gevoed en bevloeid) zorgt voor een grote hoeveelheid diverse groeten, fruit, graangewassen, knolgewassen en kruiden, waarvan een groot deel bestemd is voor de menselijke consumptie en een ander deel gebruikt wordt als dierenvoeding, als organische meststof of om andere planten te behandelen (biologisch bestrijdingsmiddelen); wat overblijft wordt gebruikt voor het bedekken met stro of voor de productie van compost.

Uitleg over de voordelen van het bedekken met stro, plantenassociatie en het creëren van plaatsen die gunstig zijn voor de biodiversiteit. Op de foto ziet u een kleine waterplas waar kikkers en andere hulporganismen kunnen leven.

Recent geïnstalleerde irrigatie-infrastructuur

Uitleg over de productie van compost

De boerderij wordt geïrrigeerd door het water uit het moeras. Het is ook de bedoeling visvijvers te installeren. Verschillende irrigatiesystemen worden gebruikt: besproeiing, druppelirrigatie, irrigatiebuizen met gaatjes of ook kranen met sproeislang. Dankzij deze automatische irrigatie die onlangs werd geïnstalleerd in de boerderij kan het water op een rationele manier worden gebruikt om aan onze planten het nodige water te geven. Met een goede hoeveelheid water en compost groeien de planten snel.

Aangezien ons doel erin bestaat jonge toekomstige landbouwers (adolescenten en volwassenen) van de streek en van andere streken op te leiden in de verschillende technieken van agro-ecologische landbouw, blijft de boerderij een opleidingscentrum. Theoretische en praktische opleidingen worden gegeven aan de jonge landbouwers die op de boerderij blijven tijdens de dag. In de boerderij worden pedagogische bezoeken georganiseerd door jonge landbouwers-ondernemers van alle regio's.

Hierboven: Uitleg over het maken van biopesticides op basis van planten

Hieronder: Irrigatiesysteem met irrigatiebuizen met gaatjes die het water als regen over het land verspreiden

Om de duurzaamheid van ons project te verzekeren moet onze boerderij haar autonomie kunnen verzekeren. De productie van de boerderij wordt ter plaatse verkocht met een sociale overweging: de gezinnen van de omgeving genieten van verse en gezonde producten tegen een goedkoper tarief. Voor de financiële opbrengst is de levering van korven bio-voedsel in de hoofdstad Kigali rendabeler dan de verkoop op de boerderij.

Hieronder: klaarmaken van groentenpakketten voor verkoop in Kigali

Behalve de verkoop van verse producten denken we aan de transformatie van een deel van de productie om een meerwaarde ervan toe te voegen en om de bewaring ervan te vergemakkelijken. Bovendien heeft de streek Karembo met haar verbazingwekkend reliëf en het Mugeserameer troeven die het mogelijk maken het toerisme te ontwikkelen. Wij denken er dan ook aan het agrotoerisme te ontwikkelen voor toeristen die in onze ecologische boerderij zullen langskomen om er de producten van de boerderij te proeven en er te kopen om mee naar huis te nemen.

BOUW VAN EEN KLEUTERSCHOOL IN NGARAMA, DISTRICT GATSIBO, MET DE STEUN VAN DE PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

JEAN PAUL BUJYACYERA, PROJECTVERANTWOORDELIJKE

In september 2020 diende Umubano een steunaanvraag in bij Provincie WVL voor de bouw van een kleuterschool met 3 klaslokalen, een keuken en sanitaire voorzieningen voor 200 kleuters ten voordele van de lokale NGO Nufashwa Yafasha Organization (NYO). De bouwgrond werd recent aangekocht door NYO via fondsen verzameld door de Zwitserse NGO Spendedirekt. Het klaslokaal dat voordien gehuurd werd was te klein geworden en NYO wenst met de nieuwe school een sterkere basis te leggen om tegemoet te komen aan de noden om kleuters al van kleinsaf degelijk onderwijs te laten genieten, in ruraal afgelegen gebied.

Het totale project werd gebudgetteerd op 29.966,57€. Op 10 december 2020 keurde de Deputatie het projectvoorstel goed ten bedrage van 22.474,93 € (75%). De overige 25% moet, zoals de voorschriften voorzien, gefinancierd worden door eigen of externe middelen. De bouwwerken werden aangevat begin februari 2021 dankzij het gedeelte eigen en externe inbreng t.w.v. respectievelijk 1.500 € door Umubano (met bijdrage stad Roeselare en gemeente Wielsbeke) en 6.000 € door Spendedirekt.

De Vlaams-Rwandese Vereniging Umubano vzw ontving op 17-02-2021 van de provincie West-Vlaanderen 15.732,45 EUR als eerste schijf van het goedgekeurde budget ten voordele van NYO, zodat de aangevatte bouwwerken onverminderd konden voortgezet worden. Umubano vzw ontving 1.000 € overhead kost, waarvan een gedeelte reeds was aangewend om de werken op te starten.

De bouwwerken werden gefinaliseerd in de loop van de maand mei, waardoor het saldo van 6.742,48 € door Provincie WVL zal uitbetaald worden na goedkeuring van het reeds ontvangen eindrapport door NYO, zoals ook voorzien in het reglement. Dit bedrag werd reeds voorgeschoten door Umubano zodat de continuïteit van de werken niet in het gedrang kwam. De bouwwerken werden heel nauwkeurig en volgens vooropgestelde planning en budgetten opgevolgd door Jean Paul, met maandelijkse tussentijdse rapporteringen en updates met foto's. Bekijk zeker onze facebookpagina om de vorderingen van de werken chronologisch met eigen ogen te zien.

De bouw is gestart op 2 februari met een vergadering over de wijze waarop de werken zullen worden uitgevoerd. De kleuterschool is intussen reeds klaar. De bouw behelsde drie klaslokalen, een kantoor, een keuken en een opslagplaats voor voeding en benodigdheden, alsook vier toiletten, inclusief een voor gehandicapten.

Het bouwverslag is zeer positief. Alle materialen voor de bouw waren tijdig beschikbaar, de aannemer was een professional en de leden van de gemeenschap zijn tevreden omdat ze veel jobs hebben kunnen uitvoeren bij de realisatie van dit project.

De bouw van de school is een succes omdat ze een probleem oplost van de gemeenschap. Bovendien wil ze een rolmodel spelen. Wij danken in het bijzonder de provincie West-Vlaanderen, de Vlaams-Rwandese Vereniging Umubano en Spendedirekt (een Zwitserse organisatie die ook een partnerschap heeft met Nufashwa Yafasha Organization) om ons te ondersteunen in deze onderneming.

Het werk verliep grotendeels zoals gepland, maar toch waren sommige wijzigingen onverwacht:

- Het bleek bijvoorbeeld nodig een ondersteuningsgroep aan te stellen voor de uitvoering van het project.
- Wat de uitrusting betreft, hadden we een probleem omdat we, door het feit dat we bouwen zonder elektriciteit, een generator moesten huren om te lassen, wat niet was gepland.
- Voor de keuken was het nodig de meest duurzame en sterke metalen onderdelen te gebruiken en ook moest er rond de school draadgaas worden aangebracht. Dit stond niet in offerte, maar was nodig voor de veiligheid van de school.

De uitvoering van het project verliep vlotter dan verwacht. Er werd regelmatig verslag over gebracht op de sociale media van onze organisatie zonder de namen te vergeten van de partners van ons project.

De gemeenschap van Ngarama geniet niet enkel van de goede infrastructuur maar er waren ook veel lokale mensen die een job kregen. Jonge mensen, ouders werden bij het project ingeschakeld gedurende drie maanden.
Zoals uit de foto's blijkt zijn de doelstellingen van het project bereikt.

Het was de bedoeling inwoners van onze gemeenschap tijdelijk in dienst te nemen en dat is gebeurd. De bouw van de school maakt het bovendien mogelijk dat de kinderen reeds kunnen les volgen in de nieuwe school.

Bereik van de doelgroep
Kinderen uit arme gezinnen kunnen nu les volgen in de school, ook al hebben we nog andere instrumenten nodig om de school goed te doen werken. Ouders van kinderen en plaatselijke inwoners werden ingeschakeld in de bouwwerken. Zij werken ook onbezoldigd mee aan het tuinieren rond de school en uiteraard aan de opvoeding van hun kinderen. In totaal werden ongeveer 50 arbeiders bereikt, zowel geschoolde als 20 ongeschoolde, onder wie 8 vrouwen.

Duurzaamheid
Wij blijven goede betrekkingen onderhouden met onze donoren en wij plannen ook de organisatie van activiteiten die geld opbrengen zodat we zelfbedruipend kunnen worden met opbrengsten die gegenereerd worden uit groentenkweek, moestuin, geitenkweek, graanmolen,…

Wij houden eraan onze Vlaamse partners te danken voor hun blijvende steun aan kansarme gezinnen. We hopen in de toekomst nog verder op hun steun te kunnen rekenen want we hebben veel goede projecten die we bij gebrek aan fondsen niet altijd kunnen uitvoeren.

Als we kijken naar de impact van de ondersteuning kunnen we stellen dat die voor 100% verzekerd is. Niet enkel krijgen de kinderen kansen om een goed onderwijs te volgen, ook onze organisatie is sterker geworden dankzij de steun van Provincie WVL, Umubano en Spendedirekt.

VRV Umubano droeg ook bij met een bedrag van 1.898 € voor de aankoop van meubilair vervaardigd door onze partner CPPA te Kisaro. Zie foto hiernaast.

Ook werd er eind mei door Umubano t.w.v. 1.228 € bijgedragen in de opstartkosten, zoals aankoop van schoolboeken en allerlei schoolbenodigdheden.

De officiële opening van de school vindt plaats op 16 juni 2021 op de Internationale dag van het Afrikaanse Kind. Meer info daarover op onze website en facebookpagina.

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING - COOPERATION AU DEVELOPPEMENT

PROJECTEN IN MUTETE GEFINANCIERD DOOR VRV UMUBANO MET MIDDELEN VAN DE VLAAMSE OVERHEID, DEPARTEMENT OMGEVING

PRIESTER FAUSTIN MUNGARURIYE

⇒ **Bouw van 6 toiletten** :

In het kader van VPWvO (zie ook pp. 11-12) werden 6 toiletten gefinancierd ten voordele van het waterbouwkundig programma onder de rubriek *Hygiëne en sanitatie*. De bouw vond plaats ten gunste van de Kleuterschool van Mutete (zie bijgaande foto) :

⇒ **Aanleg en uitrusting van een boom–kwekerij van fruitbomen en erosiebestrijdende planten** :

Bedekking met droge grassen

Eveneens in het kader van het VPWvO project werd ten voordele van het waterbouwkundig programma van MUTETE voorzien in de aanleg en uitrusting van een boomkwekerij : om de landbouw-bosbouw te bevorderen in het schoolmilieu. Zie de foto's van de boomkwekerij van de parochie/KOTIMU en van de Basisschool van Mutete.

Te enten avocadoplanten

Reeds geënte avocado's, te planten eind augustus 2021

ZUIVERING REGENWATER IN MUTETE

CEDRIC VANDERMEULEN, INTERNATIONAL PROJECT MANAGER BOSAQ

Samenwerking tussen: BOSAQ, De Watergroep, Howest en de Vlaams-Rwandese Vereniging Umubano vzw met de steun van het Departement Omgeving van de Vlaamse Overheid in het kader van het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling (VPWvO) .

Het doel van het project is het voorzien van kwaliteitsvol drinkwater (SDG 6.1) op een betrouwbare en duurzame manier vanuit regenwater in de schoolgemeenschap van Mutete op basis van zonne-energie (SDG 7). Dit zal leiden tot een verbetering van de gezondheid en levenskwaliteit van de plaatselijke bevolking doordat minder (vervuild) water moet gehaald worden bij verafgelegen bronnen (SDG 6.2). Ook wordt ingezet op het verbeteren van de huidige sanitaire voorzieningen (SDG 6.2) en duurzame voedselproductie (SDG3, 15). Naast een technische ingreep wordt ook sterk ingezet op een duurzame gedragsverandering inzake watergebruik en hergebruik (SDG 6.5). Voor meer informatie zie: website van het VPWvO
Hieronder volgt een uittreksel van het verslag van een voorafgaande studiereis uitgevoerd door Ortwin Deroo (De Watergroep) en Cedric Vandermeulen (BOSAQ).

Samenvatting / Voornaamste punten

- Uitstekende samenwerking met de lokale partner, de parochie Mutete en met De Watergroep.
- Er zijn twee scholen die moeten van drinkwater worden voorzien, op 1 km afstand van elkaar, 50 m hoogteverschil.
- Er is voldoende dakoppervlak om het regenwater op te vangen, maar niet genoeg opslagcapaciteit om de behoeften aan water tijdens de 3 maanden droog seizoen op te vangen.
- Om die reden zal allicht een bijkomend budget en technische oplossingen moeten worden gevonden.
- Er werden goede contacten gelegd met alle autoriteiten en met de betrokkenen zoals de parochie, het bisdom, de schooldirecteur, het hoofd van de sector, WASAC zowel lokaal als nationaal, het Belgisch ontwikkelingsagentschap Enabel en de Belgische Ambassade.

Besproken onderwerpen / resultaten

Natuurlijke omgeving

De parochie Mutete is gelegen op LAT -1,1715217 LON 30.097880, W3W “Subcontract Rambles Toothpick”, Google Map search for ‘Mutete Sector Office’. De school ligt op de top van een heuvel op een hoogte van 2.000 m. Beide scholen zijn 1 km van elkaar verwijderd en op een neerwaartse helling van 50 m. Zij bestaan uit verschillende gebouwen, de meeste met dakgoten, maar niet allemaal.

School 1 op de top van de heuvel– Foto BOSAQ

Technische informatie

Bijkomende waterreservoirs zullen moeten gebouwd of geleverd worden om in staat te zijn voldoende regenwater op te slaan om het regenseizoen dat 3 maanden duurt op te vangen. De Watergroep zal de nodige berekeningen maken om het nodige volume te bereiken, de parochie en BOSAQ zullen middelen zoeken om deze te bouwen of alternatieve oplossingen installeren zoals soepele tanks of "Oxfam" reservoirs.

Hoogst waarschijnlijk zal het budget moeten worden aangepast en aangevuld om deze kosten te kunnen dekken.

Idealiter zouden deze watertanks moeten worden gebouwd tijdens het droog seizoen in juli-augustus. Zodra de regen start in september, kunnen ze dan worden gevuld en dan kan de installatie van BOSAQ in oktober worden aangebracht, als er voldoende water beschikbaar is voor zuivering.

Lokale coördinatie – samenwerking

Parochie: de lokale parochie van Notre Dame de Kibeho wordt geleid door de priester David samen met twee andere geestelijken, Vincent en Faustin. Faustin is ons contact, leidt ook het KOTIMU beheerteam en is de persoon die belast is met de lokale coördinatie van het project. De parochie werkt onder de hiërarchische leiding van de bisschop van Byumba.

Bisdom: het bisdom heeft een wettelijke entiteit die de installatie zal ontvangen. De installatie moet dan ook in de naam van het bisdom worden ingevoerd. Het bisdom zal een taksvrije invoer vragen, maar het resultaat daarvan is onzeker. Aangezien het project in zijn naam wordt uitgevoerd, zijn geen verdere vergunningen nodig voor de uitvoering ervan, tenzij die met betrekking tot de waterkwaliteit.

Hoofd van de sector Mutete: Dhr. Prudence Baroshimana is de vertegenwoordiger van de burgemeester.Er zijn 5 afdelingen in de gemeente met een totaal van 27.000 inwoners – waarvan ongeveer 6.500 in Mutete. Gedurende een volgende bezoek zullen we de burgemeester of zijn afgevaardigde moeten ontmoeten.

KOTIMU Management team: KOTIMU is een vereniging van de lokale bevolking – voornamelijk landbouwersgezinnen – die elk maandelijks 1.000 FRW / (1 €) financieel bijdragen. Aanvankelijk startte de organisatie met 64 leden, maar sommigen onder hen konden de maandelijkse bijdrage niet aanhouden zodat ze wegvielen en momenteel blijven er 51 leden over. Tot op heden heeft de organisatie 800.000 FRW (800 €) gespaard. De opbrengst van de verkoop van water zowel van de school als van de bevolking zal bij de organisatie terecht komen en worden gebruikt voor hun activiteiten – landbouwpraktijken, gereedschap, uitrusting enz. KOTIMU zal een vergunning moeten vragen om de rechten te verkrijgen van de "Rwanda Utility Regulation" (Rwandese overheid) om het water te verkopen. Deze instantie zal zelf een wateranalyse uitvoeren.

WASAC: WASAC zal een kwaliteitsanalyse van het water uitvoeren. Deze organisatie heeft bijzonder veel belangstelling voor ons project omdat ze geen ervaring heeft met gedecentraliseerde watervoorziening en dit als een mogelijke ontwikkeling beschouwt.

Belgische Ambassade: De hoofdfinancierder, het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling, heeft de ambassade geïnformeerd over ons project. En ze kijken verheugd uit naar de openingsceremonie en willen ons bijstaan om te pogen een officiële deelname van hoog niveau te verkrijgen.

Enabel: Ook bij Enabel werd de financiering besproken. Enabel ondersteunt normaal geen waterinitiatieven in Rwanda.

Andere nuttige informatie

- Sommigen beschouwen deze regio als een gebied van extreme armoede, met over het algemeen overlevingslandbouw. De bevolking staat onder permanente financiële druk. Een kleine tegenslag zoals een gewone ziekte kan hele families jaren achteruit helpen. Er zijn weinig kansen voor mensen met capaciteiten om uit de armoede te geraken.

- De verkoop van drinkwater op een financieel haalbaar niveau zal een belangrijk gezondheidsvoordeel opleveren.

- De mogelijkheid inkomsten te verwerven zal een fantastische kans zijn voor de leden van KOTIMU, zal aanzienlijke positieve effecten hebben op heel de gemeenschap.

- Het zou mooi zijn als een (commerciële) sponsor zou worden gevonden om de gift (inclusief het transport) van een duizendtal waterflesjes te financieren die aan de leerlingen van de school zouden worden uitgedeeld – dit zou fantastisch zijn om het project visueel te promoten. Bovendien zou dit vermijden dat kinderen behoefte hebben om kopjes drinkwater met elkaar te delen op de drinkwaterplaats en daardoor zou de gezondheidsimpact van het project vergroten.

- Als watertanks uit Europa moeten worden gestuurd, zou het de moeite waard zijn alles in een keer met een container te versturen.

Commentaar en aanbevelingen

- Wateropslagtanks – dit is een prioriteit en we moeten een oplossing vinden.

- Het project zal een perfect uitstalraam zijn voor de technologie van BOSAQ en de mogelijkheden daarvan niet enkel in Rwanda. Maar op het land der 1.000 heuvels is nog veel werk te doen.

Afrique centrale ancienne Histoire et culture En partage avec Jan Vansina

Commentaar: Jean-Pierre Roobrouck

Dit boek, samengesteld door professor Jean-Luc Vellut, historicus en emeritus hoogleraar van de Université catholique de Louvain-la-Neuve, en door Isidore Ndaywel è Nziem, historicus, linguïst en emeritus hoogleraar van de Universiteit van Kinsaha, is een liber amicorum als herinnering en eerbetoon aan de befaamde Belgische historicus, linguïst en antropoloog Jan Vansina.

In het voorwoord geeft professor Jean-Luc Vellut een overzicht van de loopbaan van Jan Vansina. (Antwerpen 14 september 1929 – Madison (Wisconsin) 8 februari 2017). Hij behaalt zijn licentiaat geschiedenis aan de KULeuven en is een tijd verbonden aan het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Na een opleiding aan het University College in Londen kan hij naar Congo vertrekken waar hij de samenleving van de Kuba bestudeert in het kader van het IRSAC (Instituut voor wetenschappelijk onderzoek in Centraal Afrika). Na zijn publicatie over de Kuba in het Nederlands vertrekt hij opnieuw naar het IRSAC van waaruit hij de traditie van het Rwandese koningschap bestudeert. Hij is dan ook al in contact met de universiteit Lovanium, die later de Universiteit van Kinshasa wordt.

Jan Vansina wordt al snel opgemerkt door de Amerikaanse Universiteit van Wisconsin waar hij zijn loopbaan voortzet, ook al blijft hij nog een tijd in contact met Lovanium waar hij op verzoek van de Faculteit van sociale wetenschappen “Les anciens royaumes de la savane” (1965) publiceert. Hij werkt ook mee aan een uitvoerige reeks over de geschiedenis van Afrika “Histoire générale de l’Afrique”, uitgegeven door Unesco in een panafrikaans perspectief. In deze context komt hij in contact met jonge Congolese historici, met name Isidore Ndaywel en Théophile Obenga.

In het kader van de dekolonisatie van Afrika en van Congo in het bijzonder is het wellicht interessant te vermelden dat Jan Vansina ook het voorwoord schreef van het op rekening van de auteur uitgegeven werk van Daniel Vangroeneweghe “Leopold II en Kongo, 1985” die de nefaste gevolgen beschreef van de rubberplantages voor de bevolking die daartoe gedwongen werd in de streek van de Evenaar. In zijn voorwoord klaagt Jan Vansina het systeem aan, dat hoewel niet gepland, tot onmenselijke toestanden leidde.

Behalve een bijzonder goed gedocumenteerd werk over Rwanda, in het Frans geschreven, “Rwanda ancien, Le royaume nyiginya (2001)” gaan de werken van Jan Vansina vooral over de westelijke kant van Centraal Afrika

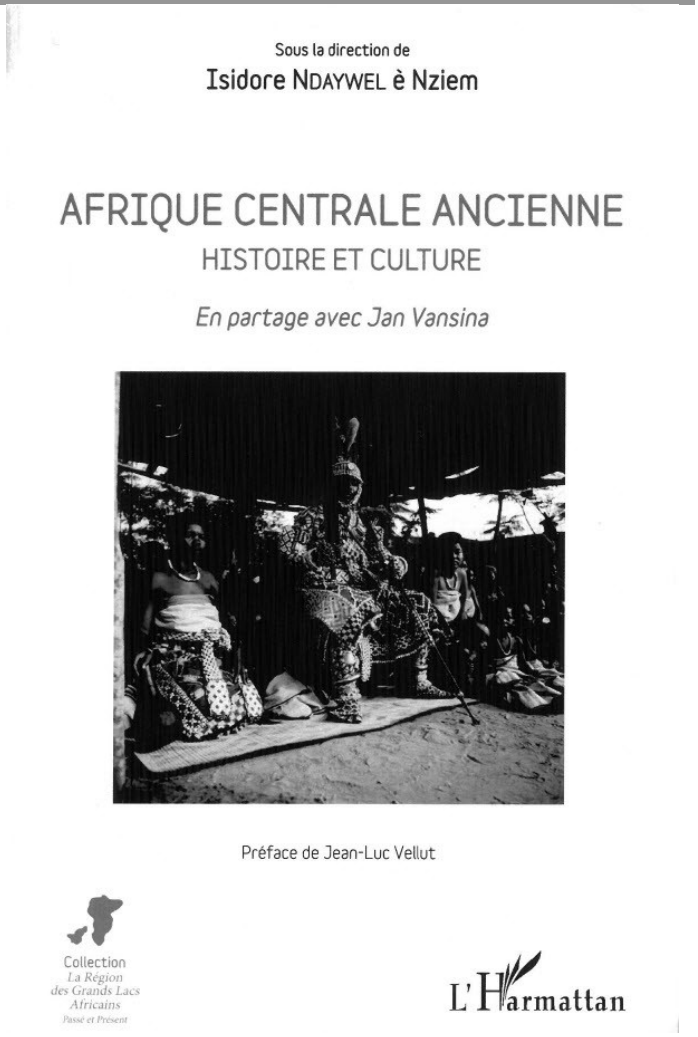

en zijn in het Engels geschreven, met name:

- The Tio Kingdom of the Middle Congo, 1880-1892, 1973)
- Children of Woot. A History of the Kuba Peoples, 1978
- Art History in Africa, 1984
- Oral Tradition, 1985
- Paths in the Rainforests. Toward a History of Political Tradition in Equatorial Africa, 1990
- How Societies are Born, Governance in West Central Africa before 1600 (2004)
- Being colonized. The Kuba experience in rural Congo, 2010

Kortom het werk van deze historicus antropoloog is bijzonder uitgebreid en diepgaand. Zijn methode getuigt van een dubbele overtuiging: het zoeken naar de waarheid gekoppeld aan de noodzaak een beroep te doen op de geschiedkundige verbeelding. Dit komt vooral door het gebrek aan schriftelijke bronnen en het gedurfde risico om op een kritische manier gebruik te maken van de mondelinge overlevering.

Na het overzicht van het werk en de publicaties van Jan Vansina volgen een aantal interessante artikels over onderwerpen die betrekking hebben op de geschiedenis van Congo en Centraal Afrika, maar voor onze lezers die vooral op Rwanda gericht zijn, is ook heel wat interessante informatie te vinden onder meer over de bronnen van de Rwandese geschiedenis in de volgende artikels, met name:

- Traditions orales et historiographie des anciens royaumes du Burundi et du Rwanda, van Emile Mworoha,
- Vansina et l'historiographie rwandaise: Un apport inestimable, van Joseph Gahama.

Uiteindelijk gaat ook de opdracht van Danielle De Lame aan haar vriend Jan Vansina grotendeels over het eerder vermelde werk "Rwanda ancien, Le royaume nyiginya", gepubliceerd in 2001. Naar aanleiding van de volkenmoord van 1994 in Rwanda herwerkt en verdiept hij in dit boek zijn beschrijving van het oude Rwandese koninkrijk op basis van een boek dat hij reeds in 1962 uitgaf onder de titel "L'Évolution du Royaume rwanda des Origines à 1900". Daarin had hij komaf gemaakt met de idyllische voorstelling van een gelukkig volk onderworpen aan een almachtige en vriendelijke vorst. In zijn nieuwe werk integreert hij de raadpleging van honderden historische verhalen die hij verzameld had tijdens zijn loopbaan aan het IRSAC. Hij besteedt onder meer veel aandacht aan de chronologie van de opvolging van de koningen die hij aan een kritische analyse onderwerpt en ontdoet van de mythische context waarin zij vaak worden voorgesteld. De afstand tussen de elite, de machthebbers en het volk was volgens Vansina zo groot dat er in 1890 een breuk ontstond die bijna tot volkomen wetteloosheid leidde. Een grondige studie van zijn werk is dus zeker aan te bevelen.

Jean Hatzfeld, Là où tout se tait, Ed. Gallimard, décembre 2020

Commentaar: Jean-Pierre Roobrouck

Dit is reeds het zesde boek van de journalist Jean Hatzfeld over de genocide in Rwanda en dan heel in het bijzonder over de gemeente Nyamata in de Bugesera-streek ten zuiden van Kigali, dichtbij de grens van buurland Burundi. In deze streek woonden zeer veel Tutsi's en het is dan ook een van de plaatsen waar de volkerenmoord verschrikkelijk heeft gewoed. Tussen 11 april 1994 en 14 mei werden er op een bevolking van 59.000 mensen 51.000 lijken geteld, voornamelijk van Tutsi's die systematisch werden omgebracht in bossen, moerassen en kerken. In de kerk van Nyamata alleen al werden 5.000 Tutsi's met de machete afgemaakt.

In dit boek gaat de auteur deze keer op zoek naar de zeldzame Hutu's die op gevaar van hun eigen leven Tutsi's hebben gered en die zich tegen de moordende waanzin hebben verzet. In Rwanda worden zij *abarinzi w'igihango* genoemd, de hoeders van het bloedpakt of ook de rechtvaardigen. Vijfentwintig jaar na de feiten

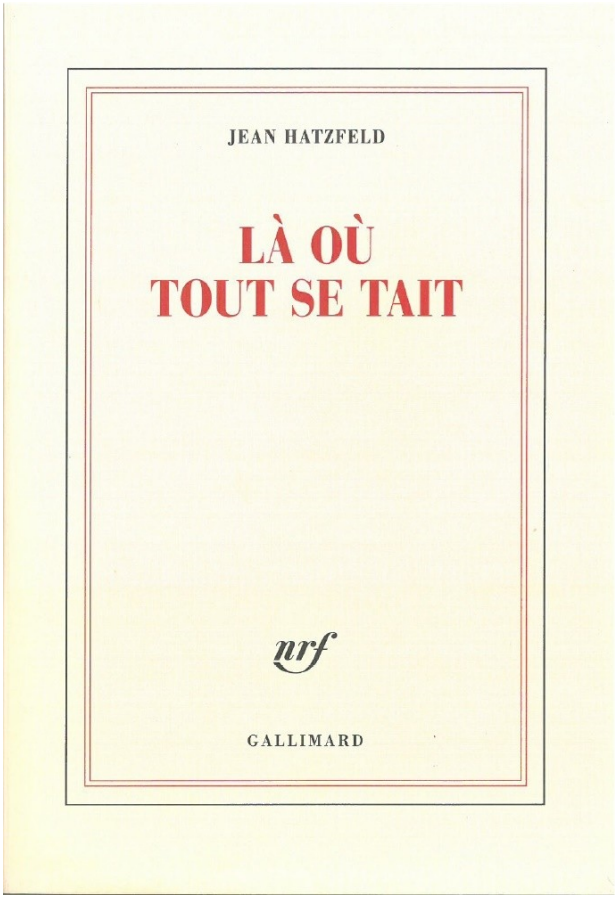

blijven zij echter stil en omringd door wantrouwen. In de ogen van sommige Hutu's zijn zij verraders of misschien geven zij hen een beeld van wat zijzelf hadden kunnen zijn of betekenen voor hun medemens. Veel Tutsi's van hun kant blijven twijfelen of die rechtvaardigen ook niet op een of andere manier met de massa hebben meegeheuld en zij hebben het moeilijk om hun inzet te erkennen. Vandaar de keuze van de titel van de auteur ontleend aan de dichter Apollinaire: "Nous voulons explorer la bonté contrée énorme où tout se tait." De goedheid van enkelen blijft in stilte gehuld.

Het is de verdienste van de auteur mensen te interviewen die de moed hadden zich niet te laten meeslepen met het fanatisme van de moordenaars en te kiezen voor het leven van hun partner, kind, ouder, buur, ook al was het vaak ten koste van enorme opofferingen en risico's voor hun eigen leven, want Hutu's die betrapt werden Tutsi's te beschermen werden ook zonder pardon afgemaakt. Het is ook merkwaardig de getuigenissen te lezen van een aantal Tutsi's die hun waardering en bewondering voor deze mensen duidelijk maken.

Een frappante passage is het opdelven van de resten van de slachtoffers die in latrines of beerputten werden gegooid. Daar komt een Hutu aan het woord die weigerde te doden maar zich bezighield met het opruimen van de doden door ze in putten te dempen. Na zijn vrijlating uit de gevangenis van Rilima heeft hij als opdracht de plaatsen aan te duiden waar de slachtoffers verstopt werden en hun knoken weer op te graven om ze zo mogelijk te identificeren en hen alsnog een behoorlijke begraafplaats te geven. En wat te denken van het verhaal van die Tutsivrouw die Hutukinderen water en eten in de putten zag gooien om te proberen de nog in leven zijnde slachtoffers van de dood te redden?

Kortom het zijn een voor een zeer beklijvende verhalen die getuigen van verschrikkelijke drama's maar ook van mededogen van heel wat mensen (zowel Hutu's als Tutsi's) en van uitzonderlijke moed en zelfopoffering van eenvoudige mensen die spijtig genoeg in de moeilijk te verzoenen huidige Rwandese samenleving te weinig waardering krijgen voor hun heldenmoed.

Justice française et génocide des Tutsi au Rwanda

Commentaar: Jean-Pierre Roobrouck

Dit collectieve werk over de Franse rechtspraak in het kader van de genocide van de Tutsi's in Rwanda geeft een overzicht over de wijze waarop Frankrijk de dossiers van Rwandese vluchtelingen, die verdacht en aangeklaagd werden moordpartijen in Rwanda te hebben begaan, in de loop van de tijd heeft behandeld en momenteel behandelt. De vervolging van de verdachten is er traag op gang gekomen en werd beïnvloed door de processen die in eerste instantie in Brussel werden gevoerd in 2001. Dit getuigt in elk geval een van de auteurs van dit boek, Alain Gauthier, die samen met zijn vrouw een collectief van burgerlijke partijen oprichtte om verdachten op te sporen. De Belgische wetgever wilde immers, zoals de Belgische jurist Damien Vandermeersch het aanhaalt, met de genocidewet van 1993 voldoen aan zijn internationale verplichting om de strafbepalingen in de Conventies van Genève om te zetten in het interne recht. De wet voorzag in een zgn. "compétence universelle" of "universele rechtsmacht" voor de Belgische rechter: de Belgische rechtbanken waren bevoegd om kennis te nemen van de in de wet omschreven misdrijven, ongeacht de plaats waar deze gepleegd werden.

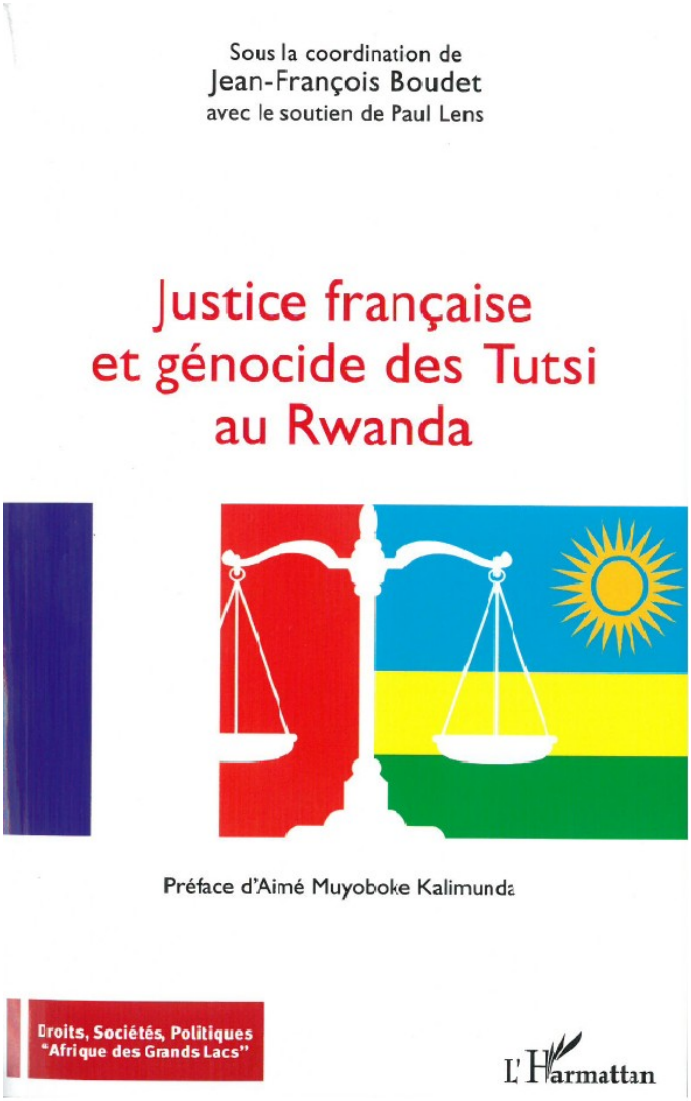

Rechter Vandermeersch geeft verder in het boek een overzicht over alle genocideprocessen die in België plaatsvonden: tot op heden zijn het er 5 in het totaal, maar eind dit jaar zijn er nog gepland en in de toekomst blijft de kans bestaan dat vonnissen worden gewezen gezien de internationale misdaden onverjaarbaar zijn.

Behalve een gedetailleerde studie over de Franse wetgeving krijgt de lezer een relaas over een vergelijkende studie van de behandeling van de genocidegevallen zowel in België als in Canada. Ook het principe van de uitsluiting van Rwandese genocidaires in Congo wordt tegen het licht gehouden ten opzichte van het internationaal recht van de vluchtelingen.

Het boek verzamelt auteurs van verschillende landen en horizonten op het vlak van het recht in het algemeen, van de mensenrechten en van de vrede. Het vergt wel wat administratief en juridisch inzicht om er een vlotte lezing van mogelijk te maken.

Een heel hoofdstuk is onder meer gewijd aan de prioritaire vraagstukken aangaande de grondwettigheid aanhangig gemaakt bij het Grondwettelijk Hof in verband met de genocide. Dit had onder meer te maken met de vraag van communicatie van documenten uit het openbare archief van president François Mitterand.

Een volgende hoofdstuk gaat overigens over de toegang tot de presidentiële archieven, waarin de principes van geheimhouding en nationaal belang, openbaarmaking en transparantie tegen elkaar worden afgewogen.

Nog een ander hoofdstuk handelt over de verantwoordelijkheid van het staatshoofd zowel in Frankrijk als in de Afrikaanse staten. Kortom het boek behandelt op een bijzonder open manier zeer gevoelige onderwerpen die telkens vanuit een goed geïnformeerd juridisch standpunt worden benaderd. Het zal dus wellicht als referentiewerk in veel universiteitsbibliotheken van pas komen.

Filmproductie in Rwanda - 15 jaar Almond Tree Films Rwanda en Jean Bosco Nshimiyimana

Dr. Guido Convents, Voorzitter Afrika Filmfestival

Vandaag is het productiehuis of filmmakerscollectief *Almond Tree Films Rwanda* één van de succesverhalen in de Rwandese filmwereld. Het zijn films met een zekere "boodschap" gebaseerd op universele waarden als vredevol samenleven en verzoening. Ze werden in de eerste plaats gemaakt voor de plaatselijke "markt". Het belette evenwel niet dat de meeste van hen op internationale filmfestivals wereldwijd, en ook op het Leuvense Afrika filmfestival te zien waren. De aanzet van dit productiehuis of eerder audiovisuele NGO kwam van buitenstaanders: niet uit Europa, maar uit Azië. Enkele jonge vrijwilligers uit Hongkong van de *Harvest Missionary Church* – een pinkstergemeenschap-, hadden tijdens hun zomerkampen met het project *Youth with a Mission* heel wat jonge dynamische en creatieve Rwandezen in Kigali bij elkaar gebracht. Ze hadden met hen een theatergroep uitgebouwd die ze inzetten voor hun missiewerk. Op dat ogenblik was het land in de ban van het filmmaken en dat fascineerde de jeugd. Ze vroegen in 2005 aan Lee Isaac Chung, een Amerikaanse-Koreaanse filmmaker die toevallig in Rwanda was om zich om deze jongeren te bekommeren en hen in te wijden in het filmmaken. Eén van hen was Jean Bosco Nshimiyimana.

Vandaag is de naam Lee Isaac Chung in de filmwereld geen onbekende. Hij kwam in het voorjaar van 2021 in het nieuws omdat zijn film *Minari* voor de Oscars was genomineerd. Het is een semi-autobiografische film over hem en zijn ouders die vanuit Korea naar Amerika emigreerden. Hijzelf studeerde biologie maar liet zijn studie voor wat ze was en koos voor een filmopleiding. In 2006 was hij nog een illustrere onbekende die een passie had voor film, een filmopleiding had gevolgd en een visie had op filmmaken : Hij wilde betekensvolle en "uit het leven" gegrepen films produceren. Zijn Rwanda "avontuur" begon toen hij zijn echtenote Valerie, lid van de Harvesters kerk, in 2005 naar Rwanda vergezelde. Ze ging er als vrijwilliger aan de slag om therapie aan de slachtoffers van de genocide in 1994 te geven.

Na een workshop van een maand had Chung de jongeren niet alleen opgeleid, maar ook met hen de speelfilm, *Munyurangabo*, gemaakt. Hij had hiervoor ook zijn Amerikaans productiehuis *Almond Tree Films* ingeschakeld. Deze met weinig middelen tot stand gebrachte film, in het Kinyarwanda, om in de eerste plaats in Rwanda te worden vertoond, werd in 2007 een onverhoopt internationaal succes in Cannes, in Berlijn en in Leuven (AFF). De film handelt over de wijze waarop kinderen met de trauma's van de genocide omgaan en wat er kan gebeuren als ze geconfronteerd worden met de moordenaars van hun familie. De meeste jongeren die Chung had opgeleid bleven samen en ze richten het filmmakerscollectief op – *Almond Tree Films Rwanda*. Dankzij de contacten en het succes van Chung kon het in 2010 partner worden van het *Tribeca Film Institute* in New York dat drie kortfilms bij het collectief bestelde die verhalen rond "veerkracht" van de bevolking moesten brengen. Samen produceren ze in de loop van de volgende jaren succesvol een aantal nieuwe kortfilms.

Almond Tree Films Rwanda

Jean Bosco Nshimiyimana

Nshimiyimana kwam via zijn deelname aan het *Youth with a Mission* project terecht in de workshop van Chung. Hij had net zijn studie electronica erop zitten. Hij kreeg van Chung de opleiding van cameraman en zat in die hoedanigheid in de productie van *Munyarangabo*. Zeker met het internationaal succes van de film was het voor hem een evidentie om zijn weg in de filmwereld te bewandelen. Nsihimiyimana werkte dan voornamelijk als cameraman mee aan *Where is the Truth* (2007), *Long Coat* (2009), *Iwacu* (2006), *Maibobo* (2010), *Rwanda: take two* (2011) en *Lyiza* (2011), *the Passover* (2012), enz.

Met Yves Montand Niyongabo's kortfilm *Maibobo* (2010), waarvoor Nshimiyimana assistent regisseur en cameraman was, komt hij opnieuw in de internationale belangstelling. De film, die hij ook monteert, gaat op het grote internationale filmfestival in Rotterdam in première. Ook hier is er een subtiele kritiek naar de overheid terug te vinden. Na de burgeroorlog in 1994 zijn er tal van wezen die doorheen het land zwerven. De film volgt één van hen die naar Kigali trekt om een toekomst te hebben, maar voor deze verloren jeugd lijkt er geen plaats te zijn. Dit terwijl de regering in haar regeringscommunicatie laat weten dat onder haar bewind de jeugd een toekomst heeft. Nshimiyimana krijgt de mogelijkheden om internationale opleidingen in Nederland, Duitsland en Zuid-Afrika te volgen en wordt in de loop van de volgende jaren een gewaardeerd technicus in de Rwandese filmwereld.

Nshimiyimana's kortfilm uit 2012 *Mawe* (Moeder) is geen meesterwerk maar heeft toch een zekere flair. Hij past in een reeks van films waar een moordenaar spijt heeft van zijn daad en de familie van het slachtoffer hem, niet zonder innerlijke tweestrijd, zijn misdaad vergeeft. In de eerste scènes van de film wordt er wel

Jean Bosco Nshimiyimana Rwanda foto Berlijn 2013.jpg. Foto ter beschikking gesteld door Guido Convents.

met een kritische noot gekeken naar de hedendaagse onderwijspolitiek van de regering, die besliste om het land Engelstalig te maken omdat dit meer toekomstperspectief zou bieden dan het Frans – de taal van de kolonialen en van Frankrijk dat aan de zijde stond van de "genocidairs", en het Kinyarwanda. Een meisje vraagt aan haar moeder om haar met het huiswerk te helpen. De moeder kwijt zich goed van haar taak en in het Kinyarwanda legt ze aan haar dochtertje een aantal concepten uit over wat materie is.

AFF Yafma fiction Rwanda Mawe-moeder.jpg. Foto ter beschikking gesteld door Guido Convents

Het meisje zegt dat ze er niets van begrijpt omdat alles in haar school in het Engels gebeurt. Maar de moeder kent geen Engels. Het kind heeft achterstand en ze zou dan ook bijles moeten krijgen, maar dat is te duur. De moeder weet niet hoe ze het allemaal moet doen, werkt hard en wordt ziek. In het hospitaal wil een man haar bezoeken maar hij wordt niet toegelaten. Hij is een genezer en probeert haar te helpen. Wanneer ze hem ziet, krijgt ze schrik. Het is de man die verantwoordelijk was voor de dood van haar man. Later gaat hij opnieuw op zoek naar haar, maar de kinderen beletten hem hun moeder te zien. Op een dag wordt één van de kinderen gewond bij het voetballen. De man helpt het en de kinderen zien dan in dat hij echt kan genezen. Het dringt pas laat tot de vrouw door dat hij haar wil helpen en dat het een vorm van boetedoening is. Als ze zich door hem laat helpen, dan is dit een subtiele vorm – zonder veel woorden - van vergeving. Op het einde van de film dankt de cineast Lee Isaac Chung en Valerie Chung voor hun steun.

Een jaar later is hij verantwoordelijk voor het geluid in de documentaire *Kigali Shaolin Temple* van de Franse cineaste Magali Chirouze. In deze film komt de link aan bod tussen de opleidingen in de Rwandese Kung Fu club en de heropbouw van het land waarin de waarde van verzoening centraal staat. In 2018 zal hij ook het "geluid" verzorgen in de Rwandese-Zwitserse kortfim *I got my things and left* van Philibert Aimé Mbabazi Sharangabo. Het is een kijk op de samenkomst van een aantal vrienden die hun pas overleden maat herinneren in een gezamenlijk rouwproces. Het is symbool over hoe het land ook met zijn verleden met de bijna miljoen doden uit 1994 zou kunnen omgaan.

Samen Sterk

De professionele kansen die Nshimiyimana heeft kunnen aangrijpen, waren mogelijk door samenwerking met andere gepassioneerden en getalenteerden. In de afgelopen 15 jaar kregen technici en cineasten van dit filmmakerscollectief nationale en internationale bekendheid: Yves Montand Niyongabo, Musafili Kayambi, Clementine Dusabejambo, Richard Mugwaneza, enz. Ze hadden slechts een kleine "coup de pouce" nodig om hun weg in de filmwereld te vinden. De films die ze produceren maken ook deel uit van de pogingen om het proces van verzoening in het land te bevorderen. Dat kan enkel wanneer de films goed gemaakt zijn en, afgezien van het thema, ook op een interessante manier kunnen gebracht worden. Dit laatste is zonder meer de belangrijkste klip om te overwinnen, opzet waarin een aantal van de jongeren gelukkig in slagen. Het zijn "jongeren met een missie" waarbij de missie zich zo heeft ontwikkeld dat ze een bijdrage leveren tot de uitbouw van een Rwandese film- en audiovisuele industrie met eigen verhalen, eigen accenten en in de eigen taal.

Hieronder: Jean Bosco Nshimiyimana Rwanda foto 2018 van Jean Bosco Nshimiyimana.

Alle foto"s in dit artikel zijn ter beschikking gesteld door Guido Convents, waarvoor onze beste dank.

In memoriam: Daniël De Vleesschouwer (1928-2021)

Van 1995 tot 2004 was Daniël penningmeester van VRV UMUBANO. Hij vervulde deze taak zeer zorgvuldig en gedreven met een grote verantwoordelijkheidszin. Toen hij door zijn hoge leeftijd de taak aan iemand anders overliet, hielp hij nog samen met zijn vrouw Simonne tot in 2008 bij het plakken van zo'n 1.500 adresetiketten en het versturen van deze nieuwsbrief zolang die nog met de post werd verstuurd. Op die manier werkte hij mee aan de informatie en sensibilisering ten gunste van de ontwikkeling van Rwanda waar hij eerder als coöperant op het ministerie van Financiën was tewerkgesteld. De vereniging is hem dankbaar voor zijn jarenlange onbezoldigde en gewetensvolle inzet.

WORD LID VAN VRV UMUBANO

In overeenstemming met onze statuten, moet wie lid wenst te worden van onze VZW een aanvraag richten tot het bestuur en jaarlijks lidgeld betalen.

U kunt lid worden door **€ 20** over te schrijven op de rekening nr.
IBAN: BE79 0682 4065 7633
BIC: GKCCBEBB
met vermelding AANVRAAG LIDMAATSCHAP. Vul ook uw NAAM, VOORNAAM en ADRES in.

Vanaf een gift van € 40 per jaar voor een van onze projecten ontvangt u een fiscaal attest.

Vanaf € 100 wordt u **erelid** en dan wordt uw naam toegevoegd aan de lijst van de ereleden op onze website: **www.umubano.be**

BERICHT AAN DE LEZERS—AVIS AUX LECTEURS

De UMUBANO Nieuwsbrief verschijnt tweemaal per jaar. U kunt hem gratis downloaden van het internet.

Redactiecomité: Frederic Deprez en Jean-Pierre Roobrouck. Foto's: VRV Umubano, tenzij anders vermeld.
Verantwoordelijke uitgever: Jean-Pierre Roobrouck.
E-mail: Jean-Pierre.Roobrouck@telenet.be
De inhoud van de gepubliceerde artikels geeft niet noodzakelijk de opinie weer van de Vlaams-Rwandese Vereniging Umubano vzw. Les articles n'engagent que leurs auteurs.

INHOUD—SOMMAIRE

Woord vooraf—Editorial, p. 2

Ontwikkelingssamenwerking - Coopération au développement

- De organisatie Pandamu en de bevorderring van de tuinbouw, Innocent Telimbere, pp.3-4
- Project opleiding jongeren en volwassenen in agro-ecologie—Oostprovincie Rwanda, Albert Kunda, pp. 5-7
- Bouw van een kleuterschool in Ngarama, district Gatsibo, met de steun van de provincie West-Vlaanderen, Jean-Paul Bujyacera, pp. 7-9
- Projecten in Mutete gefinancierd door VRV UMUBANO VZW, priester Faustin Mungaruriye, p. 10
- Zuivering regenwater in Mutete, Cedric Vandermeulen, pp. 11-12

Cultuur—Culture

Publicaties—Publications

- Afrique centrale ancienne Histoire et culture En partage avec Jan Vansina, Commentaar: Jean-Pierre Roobrouck, p. 13
- Jean Hatzfeld, Là où tout se tait, Ed. Gallimard, décembre 2020. Commentaar: Jean-Pierre Roobrouck, p. 14
- Justice française et génocide des Tutsi au Rwanda. Commentaar: Jean-Pierre Roobrouck, p. 15

Film—Cinéma

Filmproductie in Rwanda - 15 jaar Almond Tree Films Rwanda en Jean Bosco Nshimiyimana. Dr. Guido Convents, Voorzitter Afrika Filmfestival, pp. 16-18

In memoriam

Daniël De Vleesschouwer (1928-2021), voormalig penningmeester VRV UMUBANO VZW, p. 19

Pandamu: mensen nemen planten van avocadobomen in ontvangst, pp. 3-4

Pandamu: Innocent Telimbere, de projectverantwoordelijke met een lading tamarillo's, pp 3-4

www.umubano.be